

Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόττου

γιατί όχι, μια «λογική» σε παροξυσμό ανταρσίας. Όπως εκείνη του Βαλεντίνου, ότι ο κόσμος τούτος είναι καρπός συμπαντικού Λάθους κι έχει γι αυτό μέσα στην υφή του τη Λημονιά, την Αγωνία και τον Τρόμο. Κι ότι απ' αυτά προερχόμαστε κι αυτά είναι που κουβαλάμε μέσα μας.

Την ακούσια ένταξη μέσα σ' έναν τέτοιο κόσμο, που τη φυσιολογία του, καταλυτική του ανθρώπινου προσώπου και της αξιοπρέπειάς του, την αποστρέφεται, της γυρίζει τις πλάτες η ΜΛΠ, την αποκαλεί σχετλιαστικά «εγκοσμιότητα», σύμπτωμα της υλικότητάς «μας», που σαν κλειστό σύστημα μορφών περιέχει την εντροπία του· κι έτσι, από αντίδραση σ' αυτή την εντροπία εκδηλώνεται η Μνήμη και ο Νόστος για μια «προϋπαρξη» πριν από το Λάθος. Γιατί μαζί με τους Γνωστικούς της η ΜΛΠ «ξέρει ότι δεν έχει χαθεί ανεπανόρθωτα κάθε επαφή με τους ανώτερους κύκλους μέσα στην αστρική νύχτα. Και ότι θα μπορούσε ίσως να νικήσει, να διαλύσει την παλιά κατάρα που νόθεψε το παιχνίδι του κόσμου». Αυτό είναι που ονειρεύεται ενώ περπατά στους τρίβους της εγκοσμιότητας, το ποιητικό εγώ της ποιήτριας: ένα θραύσμα ονείρου η γήινη περίπτωσή μου ένα εγώ θαθιά μυστικό κι ωστόσο απίστευτα διαφανές ακόμα και μ' ετούτη, τη μακροσκοπική, θά 'λεγα, θεώρηση της ψυχογραφίας του.

★

Και τώρα, πού είναι ο τόνος του ποιητικού αυτού λόγου και ποια η πηγή και η κοίτη του. Είτε θέλει ν'

αποδιδαστεί κανείς στη γη αυτής της ποίησης, είτε θέλει να παραμείνει ακταιωρός της, ας έχει υπόψη του μερικά κλειδιά. Μας τα έχει δώσει η ποιήτρια στη διαδρομή του στοχασμού της που τον παρακολουθείς στα δοκίμιά της: «Η αληθινή ποίηση βρίσκεται σε υπερβατικά επίπεδα».² Άλλο: «Η υπερβατική έννοια είναι η ίδια η υπαρξιακή ώρα που το πλάσμα πονά και φοβάται μέσα στην ερημιά του πεπρωμένου του».³ Κι άλλο: «ο άνθρωπος πάνω στη γη ζει εναγώνια την εγκόσμια μοίρα του γιατί κρατά στα δάθη του υλοσυνείδητου τη σκοτεινή γνώση μιας π λ α τ ω ν ι κ ή ς α ν ά μ ν η σ η ς».⁴ Και δεν είναι μόνο αυτά τα κλειδιά. Υπάρχει ορματικός ολόκληρος. Στην εμπειρία της υπαρξιακής οδύνης είναι που η ΜΛΠ ανακαλύπτει τη ρίζα της μεταφυσικής αγωνίας του ανθρώπου.

Και η εμπειρία αυτή είναι το οδοιπορικό μιας αναγκαστικής περιδιάβασης μέσα στην «εγκοσμιότητα» είναι η δίωση αυτής της εγκοσμιότητας που αδιάπτωτα την πληγώνει, που λες και εξαιτίας κάποιας βαρυντικής έλξης την παγιδεύει όμηρο και τότε αυτή, πώς να μη μαδιέται, πώς να μη σκορπάει δώθε κείθε σπαράγματα του ολόλογου της:

είμαι κιόλας πολύ μακριά
στον «ασυνήθεα χώρο»
του κωκυτού μου...

.....
εγώ που υπάρχω εξόριστη
από τον ουρανό
και δραπέτις

.....
και μη έχοντας γη
να σταθώ
γίνομαι ποίημα.

Και μόνο αυτά τα παραθέματα αρκούν υποθέτω για να δώσουν τον οξύτονο σφυγμό αυτής της ποίησης. Η διαθλαστική επιφάνεια όπου ο στοχασμός της σπάει για να εκτιναχτεί ο ποιητικός λόγος είναι βασικά το, ήδη προωθημένο στο προσκήνιο των καιρών μας, υπαρξιακό πρόβλημα και προπαντός η νεοπλασία του, ήτοι που, χάρη στο βίτσιο της δυτικής μας σκέψης, πρέπει να περάσει, σώνει και καλά, από την οπή της λογικής. Δεν εννοώ τόσο (σχεδόν διόλου) την αιτιατική προέλευση της ύπαρξης και τη βιολογία της, όσο την τελεολογία της με την αναζήτηση του «νοήματός» της ή κάποιου υποτιθέμενου προορισμού της. Μια αναζήτη-

←

κριτική και των μη μαρξιστικών θεωρήσεων, σχετικά με τη δημόσια διοίκηση, από την πλευρά πάντα του «κλασικού μαρξισμού».

Γ. Δ. ΠΑΓΑΝΟΥ:
**Αναζητήσεις στη
σύγχρονη πεζογραφία.**
Αθήνα, Καστανιώτης,
1984. Σελ. 181.

Οι «Αναζητήσεις» κρύβουν στην πραγματικότητα μια σειρά από κριτικές για διβλία και συγγραφείς από το χώρο της σύγχρονης πεζογραφίας. (Αναφορές σε παλιότερους δημιουργούς υπάρχουν, αλλά αποτελούν επιλεκτικές εξαιρέσεις). Άλλες από αυτές δημοσιευμένες κατά καιρούς σε διάφορα περιοδικά και μερικές αδημοσίευτες, δίνουν ένα στίγμα προσέγγισης των έργων, συνοπτικό μα με κεντρίσματα για τον αναγνώστη. Άλλωστε, κάτι τέτοιο δεν εξυπηρετεί σήμερα η λογοτεχνική κριτική των εντύπων με τη δρομολογημένη ευρύτητα -άρα και γενικότητα και περιορισμό του χρόνου εντρύφησης- του αναγνωστικού κοινού;

ΚΑΛΛΙΘΩΗΣ
ΜΟΥΣΤΑΚΑ -
ΚΟΥΛΑΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗ:
**Η Προβληματική της
εμπειρικής έρευνας. Δύο
εφαρμογές με επίκεντρο
το παιδί.** Αθήνα,
Αετοπούλειο Πολιτιστικό
Κέντρο Δήμου
Χαλανδρίου, 1984. Σελ. 141.

Η ενδελεχής έρευνα γύρω από τον παιδικό κόσμο σίγουρα δεν έχει να δείξει πλούσιο υλικό σ' αυτόν τον τόπο. Πράγμα που κάνει ακόμη πιο αξιόλογο τούτο το διβλίο με τις πραγματικά αξιόλογες μελέτες, οι οποίες ασχολούνται με το κλίμα περί επαγγελματικού προσανατολισμού που

→